

Synpunkter på förslag på ny renhållningsordning (avfallsplan och föreskrifter) för Linköpings kommun

Den föreliggande handlingen är till stor del väl genomarbetad och bidrar i stort till de omnämnda målen på ett gott sätt. Ett antal justeringar behövs dock för att den ska bli ändamålsenlig. Vissa hållbarhetsaspekter och vinklingar ur ett näringslivsperspektiv behöver förtydligas för en bättre helhet. Målstrukturen kan med fördel renodlas (förslag följer längre ner i yttrandet) för att skapa en bättre tydlighet och några förslag på omformuleringar ges för att syfta tydligare mot cirkulär ekonomi. På vissa ställen behöver också ändringar i texten genomföras för att handlingen ska bli sammanhängande. För att spegla aktuell lagstiftning och nationella mål behöver också vissa uppdateringar genomföras. Några mindre förslag på utveckling av innehållet ges också. Granskningen är genomförd framför allt från hållbarhets- och näringslivsperspektiv.

Synpunkter har delats in enligt följande:

- Övergripande
- Målstruktur och formuleringar
- Förtydliganden, uppdateringar och utveckling

Övergripande

Avfallsplanen uttrycker att den även syftar till att synliggöra social och ekonomiska hållbarhetsaspekter. Dessa skulle dock med fördel kunna lyftas ytterligare, t ex avseende mottagare för åtgärder men också bakomliggande problembild. Hur synliggörs jämställdhetsaspekter, barnperspektiv osv? Finns det socioekonomiska aspekter att ta hänsyn till och skillnader i konsumtionsmönster? Finns det aspekter att hänsyn till vad gäller tillgänglighet vid exempelvis fysisk funktionsnedsättning, språk- eller lässvårigheter osv? Här finns flera perspektiv som behöver utvecklas.

Att näringslivet är viktigt i sammanhanget är tydlig på flera ställen i avfallsplanen. Potentialen inom cirkulär ekonomi och förebyggande av avfallets uppkomst kan stärkas ytterligare där exempelvis reparationstjänster kan såväl förebygga avfall som att gynna exempelvis lokala och småskaliga initiativ.

Målstruktur och formuleringar

För att skapa en tydligare och mer renodlad avfallsplan föreslås en justerad målstruktur. Sammanlagt innehåller avfallsplanen 36 mål och delmål, vilket är så många att det kan bli svårt att kommunicera dem och även tvinga fram prioriteringar bland dem. Av de 13 målen är endast ett par stycken mätbara, och av 23 delmålen bör de som rör kommunkoncernens insatser hanteras som åtgärder i handlingsplanen snarare än som både mål och åtgärd. En åtgärd kan fortfarande vara relevanta för en inriktning utan mellanliggande delmål, vilket redan tillämpas för vissa av målen.

Därtill kan man överväga om inriktningen Minimalt, resurseffektivt och klimatsmart skulle bytas till Minimalt, cirkulärt och klimatsmart. Detta för att lyfta fokus från hantering av den materiella resursen till filosofin cirkulär ekonomi där den materiella resursen kanske inte ens uppstår.

En justering av delmål 1.1 i den befintliga strukturen, mål 1 i den föreslagna strukturen, föreslås också. För att verkligen tydliggöra avfallshierarkins översta steg föreslås en ny formulering till "Mängden förebyggt avfall har fördubblats till år 2025, jämfört med 2015". Den metod för uppföljning som föreslås i bilaga 1 (Handlingsplan med åtgärder) tar dessutom endast upp mängden förebyggt avfall för uppföljning och ingenting om återbrukat avfall. Alternativt kan delmålet delas upp i två: "Mängden förebyggt avfall har fördubblats till år 2025, jämfört med 2015" respektive "Mängden återbrukat avfall har fördubblats till år 2025, jämfört med 2015" men då behöver åtgärden i handlingsplanen kompletteras med data som följer upp mängden återbrukat avfall (exempelvis hur mycket man samlar in för återbruk i relation till den totala mängden avfall).

Förslag till struktur för avfallsplanens fem inriktningar med tillhörande mål och delmål (19 mål och delmål istället för 36):

Minimalt, resurseffektivt och klimatsmart

(alternativt Minimalt, cirkulärt och klimatsmart?)

vilket innebär att cirkulär ekonomi och delningsekonomi förebygger avfall från boende och verksamma. Samtidigt arbetar kommunen systematiskt för att minimera avfall från förvaltningar och bolag och verkar för att byggande, drift och förvaltning tar sikte på en cirkulär ekonomi.

MÅL 1: Mängden förebyggt [och återbrukat avfall] har fördubblats till år 2025, jämfört med år 2015. [se även kommentar på sid 17 om delmål 1.1]

MÅL 2: Mängden kommunalt avfall har minskat med minst 30 procent per person till år 2030 genom att boende och verksamma förebygger avfall, jämfört med år 2015.

MÅL 3: Mängden kommunalt avfall som materialåtervinns genom bättre sortering har ökat med minst 30 procent år 2030, jämfört med 2015.

Delmål 3.1. Mängden mat- och restavfall har minskat med minst 25 procent per person till år 2025, jämfört med år 2015.

Delmål 3.2. Minst 70 procent av allt matavfall ska sorteras ut så att det kan omvandlas till biogas och biogödsel år 2025.

Delmål 3.3. Mängden förpackningar och tidningar i restavfallet har minskat med minst 50 procent per person till år 2025, jämfört med år 2015.

Delmål 3.4. Mängden plastavfall som materialåtervinns ska öka till minst 50 procent till år 2025.

Delmål 3.5. Mängden textilavfall som energiåtervinns har minskat med minst 60 procent till år 2025, jämfört med 2015.

Delmål 3.6. Minst 90 procent av separat insamlat textilavfall förbereds för återanvändning eller materialåtervinnas år 2025.

MÅL 4: Förutsättningar och incitament finns för en effektiviserad, strukturerad och cirkulär masshantering.

MÅL 5: Minst 90 procent av uppsamlat grus från halkbekämpningen återanvänds, varav minst 60 procent till halkbekämpning, senast år 2030.

God avfallshantering för en giftfri miljö

vilket innebär att avfall som kan orsaka skada på hälsa och miljö sorteras ut och styrs till rätt slutbehandling, att avfallsbaserade material ersätter naturmaterial där det är miljömässigt acceptabelt samt att alla nedlagda deponier är säkrade från att sprida föroreningar.

MÅL 6: Mängden elektronik i restavfallet har minskat med minst 25 procent per person år 2025, jämfört med 2015.

MÅL 7: Mängden farligt avfall i restavfallet har minskat med minst 25 procent per person år 2025, jämfört med 2015.

MÅL 8: Spridningen av invasiva främmande arter har begränsats genom ökad insamling på återvinningscentral med minst 25 procent år 2025, jämfört med år 2020.

MÅL 9: Minst 20 procent av årsproduktionen av slaggrus nyttiggörs vid byggnation inom kommunen utöver täckning av deponier år 2025 och minst 50 procent år 2030.

Samhällsplanering som underlättar för förebyggande och hantering av avfall

vilket innebär att avfallshanteringen beaktas i alla skeden av samhällsplaneringsprocessen och att det finns goda möjligheter att sortera avfall vid bostaden och på återvinningscentralen.

MÅL 10: Samtliga hushåll har tillgång till bostadsnära insamling av förpackningar år 2025.

MÅL 11: Minst 90 procent av besökarna är nöjda med tillgängligheten till återvinningscentralerna år 2025.

Fritt från skräp

vilket innebär att nedskräpningen har minskat.

MÅL 12: Nedskräpningen har minskat med minst 30 procent år 2025, och minst 50 procent år 2030, jämfört med år 2019.

MÅL 13: Mängden anmälningar om dumpning har minskat med minst 25 procent år 2025, jämfört med 2019.

Socialt och ekonomiskt hållbar

vilket innebär att avfallsplanen ska bidra till en socialt och ekonomiskt hållbar avfallshantering genom att de yrkesgrupper som hanterar avfall har en trygg och säker arbetsmiljö, att kommunen tar ett socialt ansvar inom ramen för avfallsplanens genomförande samt att avfallshanteringen är kostnadseffektiv.

Förtydliganden och uppdateringar

Nedan följer identifierade behov av förtydliganden och uppdateringar av handlingen. Utöver dessa så har några rent redaktionella synpunkter mejlats direkt till tjänstepersoner som jobbar med ärendet.

Avfallsplan, Tillsammans gör vi Linköpings mer cirkulärt

Övergripande: Avfallsplanen har en tydlig tidshorisont fram till och med 2030 i föreslagna mål och åtgärder, vilket också taktar med mål som identifierats i omvärldsbevakningen (bilaga 4). Vad händer sedan? Är det en "nollvision" man har att år 2030 så finns det inte längre något avfall – allt är en resurs? Det inses att det inte går att uttrycka några detaljer kring tekniker eller exakta mängder men finns det någon framtidsspaning som sträcker sig mer än tio år?

Övergripande: Vissa figurer saknar numrering (sid 8, 16, 20, 22, 35, 37) medan andra är numrerade (sid 19). Bör vara konsekvent.

Övergripande: Illustrationer som inte tillför styrdokumentet något (exempelvis avfallssortering i Flustret på sid. 16) bör tas bort. Eventuella illustrationer kan föras in i en eventuell tryckutgåva.

Sid. 9, 10 och 18: Ta bort namnet Näringsliv och tillväxt, namn på specifika delar av organisationen kan ändras. Det räcker att det står kommunens näringslivskontor (som det gör på sid. 46).

Sid. 11: Bör kort beskriva vad som övergripande styr avfallsplanen och renhållningsordningen (det vill säga miljöbalken 1998:808, avfallsförordningen 2020:614 samt Naturvårdsverkets föreskrifter 2020:6). Dessa beskrivs var för sig i bilaga 4 men helheten utifrån ett avfallsplansperspektiv saknas.

Sid. 17-22: Delrubriker är svåra att följa under målområde Minimalt... Kan ha både att göra med typsnitt för rubrikerna blir svårtolkad men också att målstrukturen behöver justeras (se förslag för detta).

Sid. 15-16: Här bör även konsumentens ansvar för källsortering synliggöras.

Näringslivet kan också lyftas upp som en viktig part både i slutledet men även i samband med byggnation, som möjliggörare för cirkulär ekonomi mm som finns med under delmålen.

Sid. 18, fjärde stycket uppifrån: Här kan lyftas in att Visit även kan arbeta förebyggande för att minska behovet av mängden engångsmaterial eller dylikt (inte bara att sortera det när det använts).

Sid. 18, femte stycket uppifrån: Tenderar att lista saker som hör hemma i handlingsplanen. Undvik att skriva här vad olika aktörer ska göra.

Däremot är det viktigt att Näringslivet är en del av avfallsplanen i alla led: från byggnation, som avfallsproducent, insamlare, återvinningsföretag samt möjliggörare för cirkulär ekonomi med mera.

Sid. 19, figur 1: Den rätta delen borde vara mest framträdande istället för som nu, en av de felaktiga.

Sid. 19, figur 2: Det som står i texten är svårt att följa i figuren. Till att börja med, om 70% hade kunnat återvinnas vilka 30% är det som är rätt sorterade? Det är också svårt att följa de andra fraktionerna, kan lämpligen komma i samma ordning delas in på samma sätt (exv textilier och plast klumpas ihop i texten men inte i figuren). Är det relevant att visa fraktioner som är 0%, dvs hela saker till återbruk och möbler till återbruk?

Sid. 23: Eventuellt skulle det kunna förtydligas att tillverkning av textilier också påverkar människors arbetsmiljö. Arbetsvillkoren för de som producerar textilierna är ofta dåliga och arbetsmiljön ohälsosam.

Sid. 23: Begreppet second hand används utan förklaring medan återanvänd textil beskrivs med second hand inom parentes. Även mängden återanvänd textil förklaras med second hand inom parentes. Bli återupprepning av begreppet second hand, och frågan är om övrig text är tydlig ändå (eller kan ensas på något sätt).

Sid. 36-37: Här skulle man även kunna ange nudging som en metod för beteendeförändringar.

Sid. 38, nuvarande mål 11: Det är otydligt hur samhällsplanering åtgärdar problem som felaktig utformning eller placering av fettavskiljare och soprum, framför allt i befintlig bebyggelse. Bör utvecklas.

Sid. 39, stycket om strategier för kommunens styrmedel: Fler möjligheter till styrning än de som omnämns finns inom koncernen, exempelvis utformning av källsorteringsrum och utformning av lösningar för hämtning och insamling av avfall.

Sid. 42, andra stycket, sista meningen: Lägg till "...förebygga och ta hand om avfall..."

Sid. 45: Att *inte* genomföra avfallsplanen innebär också ekonomiska konsekvenser. Direkta kostnader kan vara kostnader för hantering av nedskräpning eller hantering av dålig sortering i avfallsrum. Därtill kommer bristande uppfyllelse av övergripande mål inom exempelvis (men inte uteslutande) klimatområdet och bilden av Linköping som en modern och framåtsträvande kommun försämras.

Sid. 47: Det står att avfallsplanen gäller för 2022-2030. Notera att lagstiftningen säger att enligt den nationella avfallsförordningen (2020:614) ska avfallsplanen ses över minst vart fjärde år och uppdateras vid behov. Det bör även framgå att uppdateringar kan behöva göras under varje mandatperiod. (notera att översyn/uppdatering inte är detsamma som uppföljning, som kommenteras nedan)

Sid. 47: Det står att en fördjupad uppföljning ska ske en gång per mandatperiod. Bör det definieras vilka år detta ska genomföras (som i exempelvis handlingsplanen för koldioxidneutralt Linköping och handlingsplanen för klimatanpassning)? Eller hur säkerställer man annars att detta sker?

Avfallsföreskrifter med bilagor

Bilaga 3: Det står på flera punkter att hämtning sker i vissa tätorter. Under Hämtning av matavfall i matkvarnar står att sådan kan ske. Vad innebär kan ske?

Bilaga 1, handlingsplan med åtgärder

Övergripande: Se tidigare förslag på justerad målstruktur.

Sid. 2, delmål 1.1: Se kommentar på delmålet i synpunkter på huvuddokumentet (sid 17).

Sid. 8: Ansvarig för åtgärd c) bör vara BMN (eller annan inom kommunorganisationen)

Sid. 13, åtgärd b) (mål 12): Omformulering föreslås till något i stil med "Tillse i ökad utsträckning att medborgare i arbetsmarknadsinsatser får möjlighet till sysselsättning genom att utföra arbetsuppgifter inom renhållningsordningen och återvinningsuppdrag"

Bilaga 2, nuläget i siffror

Övergripande: Stilren och tydlig bilaga som samlar övergripande statistik. Några förklaringar kan dock behövas:

Övergripande: I flera fall är statistiken för 2010 endast ett streck (-). Betyder detta att statistik saknas för året eller något annat? En förklarande kommentar behövs.

Övergripande: Bilagan är kanske inte rätt ställe för tolkning av statistiken, men i några fall har radikala skillnader skett mellan åren. Exempelvis gäller det farligt avfall från hushållen, matavfall till central biogasanläggning och bärbara batterier. Vad beror skillnaden på? Hur man ändrat mätmetod? Har man infört system som ger förändring? Eller

har avfallsmängderna ökat så pass radikalt? Kan vara på sin plats med enkla förklarande kommentarer.

Sid. 3: Termen förbyggt (kommunalt) avfall bör förklaras någonstans i dokumentet (i bilaga eller på annan lämplig plats). Detta är ju ingen insamlad mängd utan räknas ut från andra siffror.

Sid. 3: Vad omfattas av mängd produkter till återanvändning? Är det de produkter som samlas in på återvinningscentralerna som omfattas? Många produkter byter även ägare genom exempelvis olika appar och andra bytesfunktioner, omfattas detta här?

Bilaga 3, uppföljning av mål och åtgärder i föregående avfallsplan

Sid. 2: I den inledande texten står att åtgärderna klassas som klara, pågående eller ej påbörjade. Dock handlar det väl snarare en statusuppföljning av genomförandet än en klassificering.

Sid. 2: I inledningen står att åtgärder klassas som klara, pågående eller ej påbörjade. Dock finns bara förklaring av symbolerna för genomförd/ständigt pågående och pågående. Hur symboliseras ej påbörjad åtgärd?

Sid. 3: Vad innebär bedömningen under målutfall? Är det en sammanfattad bedömning utifrån genomförandet av åtgärderna för respektive mål?

Sid. 3: Vad betyder streck (-) i sammanfattningen?

Bilaga 4, Lagar och mål på avfallsområdet

Övergripande: Bilagan innehåller många referenser till olika lagar och mål. Det har hänt ganska mycket på avfallsområdet på senare tid och flera lagar och mål man hänvisar till är inaktuella. Hur har man tänkt sig framöver, ska bilagan uppdateras för att hållas aktuell eller ska man låta den vara inaktuell tills den vart fjärde år uppdateras?

Övergripande: Länkar (URL) ska ej användas för referenser i kommunens styrdokument. Skriv istället namn på dokumentet, eventuella referensnummer och utgivare. Länkar kan ändras och internet som generell företeelse är inte en tillförlitlig källa, men om man anger utgivare ger detta trovärdighet och möjlighet att söka upp referensen i efterhand.

Sid. 2: Vad betyder asterisken efter 1998:808?

Sid. 2: Bör EU:s förpackningsdirektiv och handlingsplan för cirkulär ekonomi nämnas här?

Sid. 3 och 4: Hushållningsprincipen förklaras både som en del av de allmänna hänsynsreglerna på sid 3 och hänvisas till på sid 4 i anslutning till avfallshierarkin. Hushållningsprincipen motsvarar det första steget (förebygga) i avfallshierarkin och de fyra stegen som listas under kap 15 1998:808 motsvarar de övriga stegen i avfallshierarkin. Tillsammans utgör de således avfallshierarkin och bör förklaras så. Eftersom avfall är temat på dokumentet kan med fördel texten om de fyra punkterna

flyttas från sid 4 och läggas direkt efter hushållningsprincipen på sid 3 (som det är nu blir det dessutom rörigt).

Sid. 4: NFS 2017:2 bör ändras till 2020:6.

Sid. 4: Eftersom begreppet kommunalt avfall nu har ersatt begreppet hushållsavfall kan detta ändras i texten.

Sid. 5: På sidan hänvisas till två olika förordningar om producentansvar för förpackningar: 2014:1073 och 2018:1462. Vilken är det som gäller?

Sid. 5: Ta bort referensen till 2020:815 som endast är en förordning om ändring av en förordning, det förvirrar. Vi får anta att ändringen är inarbetad i förordningen. Texten i övrigt kan dock stå kvar (endast siffrorna bör tas bort).

Sid. 6: Förtydliga att det är delmål till mål 12 som listas i punkterna.

Sid. 8: Etappmål för bygg- och rivningsavfall respektive matavfall behöver uppdateras med aktuella formuleringar som syftar till 2023:

<https://www.naturvardsverket.se/Nyheter-och-pessmeddelanden/Nyhetsbrev/Hallbart/Hallbart-2021/Nya-etappmal-for-omstallningen-till-en-cirkular-ekonomi/>

Sid. 10-11: Här är det delvis en upprepning av mål som redan listats tidigare i bilagan. Varför detta urval? Förklara gärna hur urvalet är relevant (exempelvis om detta är mål som anses vara relevanta att bygga på för LK:s mål) eller ta bort avsnittet.

Sid. 10-11: Referenser som Regeringsbeslut eller förslag bör stärkas med en referens

Bilaga 5, Anläggningar för att förebygga och hantera avfall

Övergripande: Enligt NFS 2020:6 ska avfallsplanen innehålla uppgifter om anläggningar som kommunen anser vara nödvändiga för att förebygga avfall, vilket också rubriken på bilagan antyder. Det finns dock inga anläggningar vars syfte är att förebygga avfall listade i bilagan.

Sid. 2: Det är mycket i hela dokumentet som styrs av NFS 2020:6 utan referens till föreskrifterna. Ta bort referensen.

Bilaga 6, Uppgifter om nedlagda deponier i Linköpings kommun

Sid. 2: Är det bara kommunmedborgare som kan upptäcka deponier? Eller borde det stå allmänheten istället?

Sid. 2: Där det står Linköpings stad menar man kanske Linköpings tätort?

Sid. 2: I den inledande texten till bilagan görs ett konstaterande att kontrollprogram föreslås för en handfull uppräknade deponier. Var kommer detta ifrån? I bilaga 1 står dessutom att vilka deponier som behöver kontrollprogram ska identifieras. Förvirrande.

Sid. 3: Här står att deponierna vid Stångån har pekats ut i kommunens klimatstrategi. Kommunen har ingen klimatstrategi.

Sid. 3-7: Vad innebär Prio1, Prio 2 och Prio 3 som används i tabellen?

Sid. 3-7: Är förkortningarna SBN, BMN och TVAB självklara för läsaren?

Bilaga 7, Miljökonsekvensbeskrivning

Sid. 3: Här står att "Eftersom avfallsplanen påverkar verksamheten vid kommunens återvinningscentraler bedöms ändå betydande miljöpåverkan finnas och därför har denna miljökonsekvensbeskrivning upprättats". Betydande miljöpåverkan är en miljöjuridisk term och huruvida sådan föreligger styrs av Miljöbedömningsförordning (2017:966) tillsammans med Miljöprövningsförordning (2013:251). Sannolikt är så inte fallet med den föreliggande avfallsplanen (dock måste förstås den verkliga bedömningen göras av SBN), framför allt inte kopplat till återvinningscentralerna. Det kan dock finnas andra skäl att göra en miljöbedömning, men man bör inte göra antagandet att det är på grund av betydande miljöpåverkan.

Efter undersökning ska ett särskilt beslut avgöra om genomförandet av planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan (Miljöbalken 6 kap 7 §).

Sid. 3: På vilket sätt leder avfallsplanen till minskad exploatering av mark och vatten? Snarare borde den öka på grund av ökat behov av ytor för insamling och mellanlagring.

Sid. 3: Det finns inga åtgärder som syftar till förbättrad kunskap vid kommunal upphandling. Dock finns det åtgärder som syftar till att införa cirkulär ekonomi genom upphandling.

Sid. 4, punkt 1: Kan även risk för läckage av föroreningar från mellanlagring av byggmaterial utgöra en risk för negativ miljöpåverkan? Detta är ju ett område som trycks på i planen.

Sid. 4, stycke som inleds med Negativ miljöpåverkan...: Här har man övergått från att lista konsekvenserna i punktform till löptext. Var konsekvent så det blir lätt att följa resonemanget.

För kommunstyrelsen

Niklas Borg
Kommunstyrelsens ordförande

Kopia till: